

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สังคมทั่ว ๆ ไป และโดยเฉพาะสังคมในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น บทบาทและหน้าที่ด้านต่าง ๆ ของสื่อมวลชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะสื่อมวลชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ นิตยสาร เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ได้อิทธิพลว่าเป็นแหล่งข่าวสาร (Source of Information) เพราะประกอบด้วยเนื้อหาที่ให้สาระประโยชน์ด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่านด้วย ดังนั้นในการศึกษาบทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาสตรี จึงสมควรที่จะต้องกล่าวถึง ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง อาทิ เช่น หน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาสังคม บทบาทของนิตยสารในฐานะสื่อมวลชนสื่อสารสังคม ความหมายของคำว่า นิตยสารและการแยกประเภทนิตยสาร นิตยสารผู้หญิงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับนิตยสารที่ศึกษา 6 ฉบับ ได้แก่ ชวีญู เรือน กุลสตรี กิฉนิ ลลนา แพรว และเปรี้ยว

หน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาสังคม

สื่อมวลชนในประเทศที่กำลังพัฒนาจะมีหน้าที่สื่อสารสังคมในลักษณะ ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (Informative Function)

การที่จะทำให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและสังคมให้ดีขึ้น ประชาชนจะต้องได้รับข่าวสารในลักษณะที่สร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนา ดังนั้นหน้าที่ของการสื่อสารที่สำคัญประการแรกก็คือ การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาแก่ประชาชนได้แก่ วิถีชีวิตของสังคมที่พัฒนา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเป็นไปของสังคม การเสนอข่าวสารในลักษณะนี้เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการสนใจต่อการพัฒนา ใฝ่รู้ ใฝ่เห็นสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น สามารถเปรียบเทียบตัวเองและสังคมของตัวเอง กับสังคมอื่นและคนในสังคมอื่นได้ (Wilbur Schramm 1964 : 127 - 140)

2. หน้าที่ในการชักจูงใจ (Persuasive Function)

หน้าที่ของการสื่อสารในประเทศที่กำลังพัฒนาอีกประการหนึ่ง คือ การชักจูงใจให้ประชาชนเปลี่ยนวิถีชีวิตของตน และเข้าร่วมในโครงการพัฒนาอย่างจริงจัง

3. หน้าที่ในการให้ความรู้ (Education Function)

ในการพัฒนาประเทศนั้น เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับความจำเป็นของการพัฒนาจนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น และทัศนใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนแล้ว สิ่งก็ตามมาคือทำอะไรประชาชนจึงจะมีความรู้ความสามารถในการที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ นั่นคือทำอะไรประชาชนจึงจะมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตนในสังคมใหม่ ทำอย่างไรประชาชนจึงจะมีความสามารถในการที่จะใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตรหรือในการประกอบอาชีพของตน คำตอบก็คือรัฐบาลจะต้องให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งประเทศในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ (Literacy) การเกษตร (Agriculture) การสาธารณสุข (Health) และการช่าง (Mechanical and Electronic Skills) การสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนสามารถที่จะทำหน้าที่ในการให้ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวของประชาชนให้เข้ากับการพัฒนาสังคมได้ โดยการให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ การปรับปรุงการกินอยู่ และการประกอบอาชีพ

สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ประชาชนได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การให้ความรู้โดยตรงได้แก่ การใช้สื่อมวลชนสำหรับการศึกษาในโรงเรียน โดยทำหน้าที่เป็นโสตทัศนอุปกรณ์ (Audio-visual aids) สำหรับชั้นเรียนเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน ประกอบการสอนของครู การให้ความรู้โดยตรงอีกลักษณะหนึ่งก็คือ การใช้สื่อมวลชนสำหรับการศึกษานอกโรงเรียน (Nonformal Education) เป็นการทำหน้าที่แทนครูเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชน เป้าหมายเฉพาะกลุ่มเพื่อพัฒนาความรู้ อาชีพ และความเป็นอยู่ของประชาชนเหล่านั้น เช่น สอนประชาชนที่พินัยเข้าโรงเรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ สอนวิชาชีพ สอนวิธีการใหม่ ๆ ทางการเกษตร เพื่อให้ปลูกพืชผลได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและดีขึ้น สอนเรื่องสุขภาพอนามัยและการบริโภคเพื่อให้ประชาชนมีการกินที่อยู่ดีขึ้น การให้ความรู้โดยอ้อมเป็นการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาทางอ้อม (Informal Education) แก่ประชาชนทั่วไป โดยสื่อมวลชนทำหน้าที่เสนอความรู้คุณค่าต่าง ๆ เช่น การเมือง

การทำมาหากิน เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย ความรู้ทั่วไป เป็นต้น ซึ่งทำให้ประชาชนที่
อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ คุโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ได้รับความรู้เหล่านั้นโดยอัตโนมัติ

ในด้านการพัฒนาสังคม บำรุง สุขพรรณ ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนมีบทบาทช่วย
การพัฒนาสังคม ได้ 4 ประการ คือ

1. การพัฒนาทางการเมือง สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่ส่งข่าวสารจาก
รัฐบาลไปยังประชาชน และในทำนองเดียวกันก็รับความคิดเห็นจากประชาชนเสนอขึ้นไปยัง
รัฐบาล ทำให้สามารถทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ทำให้สร้างความ
เข้าใจอันดีต่อกันได้อย่างมาก

2. การพัฒนาทางการศึกษา สื่อมวลชนมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมสร้างพุทธิปัญญา
(Intellectual) ให้แก่สมาชิกของสังคม

3. การพัฒนาทางค่านิยม เศรษฐกิจ สื่อมวลชนจะให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตใหม่ ๆ
ตลอดจนช่องทางของอาชีพต่าง ๆ ทำให้คนสามารถปรับตัวเองให้ก้าวทันอยู่เสมอ

4. การพัฒนาทางสังคม สื่อมวลชนจะช่วยสื่อความหมายให้บุคคลในสังคม
ประสานสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ ระหว่างประชาชนในชนบทกับประชาชนในเมืองให้
เข้าใจถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้ความขัดแย้งและความตึงเครียด
ในทางจิตใจและทางสังคมลดน้อยลง อีกทั้งยังสร้างค่านิยม ๆ ที่เหมาะสมกับปัจจุบันนี้ด้วย
(บำรุง สุขพรรณ 2526 : 16-22)

บำรุง สุขพรรณ. ระบบสื่อมวลชนสังคม. กรุงเทพฯ, อสมท (สทส) และ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังนันทบุรี, 2526 : 16-22

บทบาทของนิตยสารในฐานะสื่อมวลชนท้องถิ่น

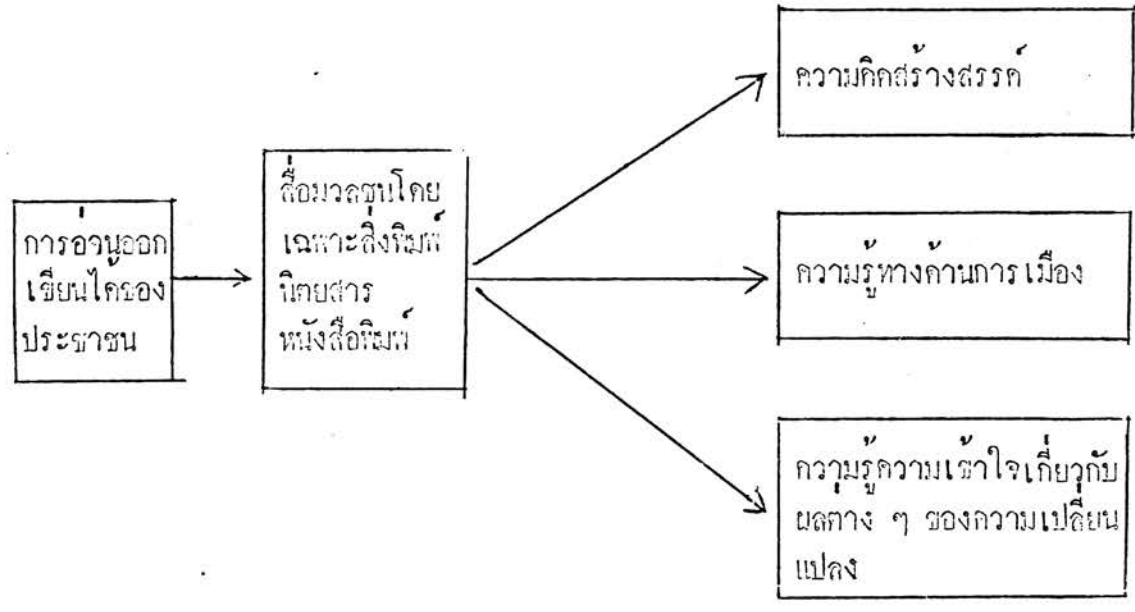
นิตยสาร เป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายมากอีกประเภทหนึ่ง นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ บทบาทของนิตยสารในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นจึงมีความคล้ายคลึงกับหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยทั่วไปนั่นเอง กล่าวคือ ประกอบด้วยหน้าที่หลัก 4 ประการ ได้แก่

1. หน้าที่ในการบอกข่าวสาร - เป็นเอกสารที่รวบรวมเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนทำหน้าที่เป็นแหล่งประมวลความคิดเห็นต่าง ๆ
2. หน้าที่ในการให้ความรู้ - หน้าที่นี้จะเห็นได้อย่างเด่นชัดถ้าจะพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงของสื่อมวลชนประเภทนี้ จะเห็นได้ว่านิตยสารในปัจจุบันเป็นอันมากที่ออกมาเพื่อให้สาระอย่างลึกซึ้งในวิชาการด้านใดด้านหนึ่งแก่ผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม เช่น คอมพิวเตอร์ การเย็บปักถักร้อย ฯลฯ ซึ่งมีใ้คงไปจากวารสารวิชาการ (Journal) เพียงแต่ใช้ชื่อเรียกว่าเป็นนิตยสาร
3. หน้าที่ในการให้ความบันเทิงเริงรมย์ - เมื่อกล่าวถึงคำว่า "นิตยสาร" ในความเข้าใจของคนทั่วไปมักจะหมายถึงนิตยสารที่ออกจำหน่ายให้ประชาชนทั่วไปอ่าน มุ่งไปในทางให้ความบันเทิงเริงรมย์ ซึ่งเป็นเพียงลักษณะหนึ่งของนิตยสาร แต่การให้ความบันเทิงนั้น ก็เป็นสิ่งที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคมในแง่ที่ว่า คลายความเครียดจากภาระกิจประจำวัน และ จรรโลงใจสร้างความสุขสดชื่นให้แก่ผู้รับสารรวมทั้งยังเป็นสิ่งที่น่าสนใจให้ผู้อ่านติดตามด้วย
4. หน้าที่ในการให้บริการทางธุรกิจ - โดยมีการลงโฆษณาต่าง ๆ ประกาศแจ้งความ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งนอกจากนิตยสารจะมีรายได้จากการโฆษณาแล้ว ผู้อ่านยังได้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้บ้างในแง่ที่จะได้รับรู้ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

หากพิจารณาถึงบทบาทของนิตยสารในการให้ความรู้และข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนแล้ว ศาสตราจารย์ที่มีชื่อเสียงมากทางด้านรัฐศาสตร์ คือ Lucian W. Dye ได้กล่าวว่า การยอมรับการถ่ายทอดความคิดเห็นของสื่อมวลชนประเภทนี้ถึงขั้นเป็นต้นว่า หนังสือพิมพ์ นิตยสาร มีความสามารถในการยอมรับมีต้นอยู่กับการอ่านออกเขียนได้ของประชากร (อุทธรณ์ พลกุล วันนักข่าว 2528 : 231)

↓
"บทบาทของนิตยสารในฐานะสื่อมวลชนท้องถิ่น"

ในประเภทที่กล่าวถึงนั้น Everett M. Rogers ได้เสนอรูปแบบ (Model) ของ
ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวไว้ดังนี้ (Everett M. Rogers 1969 : 70)

จากรูปแบบนี้จะเห็นว่า การอ่านนิเทศสารของประชาชนมีผลกระทบต่อความรู้สึกรู้จักคิดของประชาชนได้หลายรูปแบบ ความเข้าใจเช่นนี้จะเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่สนใจในวงวิชาการโดยทั่วไปซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ทั้งทางด้านจิตใจ ความสนใจ ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา การสืบค้นของแนวความคิดจากการปรึกษาหารือในหมู่ผู้ที่ใกล้ชิดในส่วนที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายของสังคมอีกด้วย

ความหมายของคำว่า "นิตยสาร"

นิตยสาร หมายถึง วารสารสำหรับผู้่านทั่วไป มีบทความเรื่องต่าง ๆ เขียนโดยผู้แต่งหลายคน ส่วนมากเป็นเรื่องอ่านเล่น นวนิยาย และคำประพันธ์ ความหมายเดิมของนิตยสาร คือ สังเขปข่าวและเรื่องเบ็ดเตล็ดจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ไม่มีเรื่องราวของสมาคมและพิมพ์ขึ้นเพื่อความบันเทิง (Davinson 1969 : 73)

อี.คัมบลิว. ฮิลดิก (E.W.Hildick) ได้กล่าวว่า "นิตยสาร เป็นแหล่งรวมบทความหรือเรื่องต่าง ๆ โดยผู้เขียนหลายคนและมีกำหนดออกตามวาระ"

(Hildick 1966 : 13)

ก่าธร สติรกุล ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า นิตยสาร (Magazine) ไว้ดังนี้ "แมกกาซีนเป็นหนังสือที่ออกตามวาระ มีจำหน่ายหนังสือคงที่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะให้ความรู้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน" (ก่าธร สติรกุล 2515 : 135)

จากคำจำกัดความต่าง ๆ นี้ พอประมวลได้ว่า นิตยสาร (Magazine) หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งตามปกติมีปกอ่อนระบุกำหนดออกที่แน่นอน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้และความบันเทิง เช่น บทความต่าง ๆ โดยผู้เขียนหลายคน บทสัมภาษณ์ เรื่องสั้น นวนิยาย บทวิจารณ์ ข่าวต่าง ๆ และโฆษณาภาพประกอบค่อนข้างมาก เป็นต้น

ประเภทของนิตยสาร

มีผู้แบ่งประเภทของนิตยสารไว้หลายแบบด้วยกัน เช่น แบ่งอย่างกว้าง ๆ ตามลักษณะของนิตยสาร ลักษณะของผู้อ่านนิตยสาร หรือตามแหล่งที่ออกนิตยสาร เป็นต้น

บิล แคทซ์ (Bill Katz) แบ่งนิตยสารออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. นิตยสารทั่วไป หมายถึง นิตยสารสำหรับผู้่านโดยทั่วไปทั้งผู้ชาย ผู้หญิงและเด็ก นิตยสารประเภทนี้ต้องพึงโฆษณาเป็นหลักใหญ่
2. นิตยสารถึงวิชาการ หมายถึง นิตยสารสำหรับผู้่านที่อยู่ในวงจำกัด

มากขึ้น เน้นหนักที่จะให้ความรู้มากกว่าความบันเทิง รายได้ของนิตยสารถึงวิชาการมาจากกำไรโฆษณาและค่าสมัครรับเป็นสมาชิก

3. นิตยสารวิชาการหรือวารสารวิชาการ หมายถึง นิตยสารสำหรับผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชานั้น รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับค่าสมัครรับเป็นสมาชิก และเงินอุดหนุนจากองค์การ สมาคม และบริษัทการค้า เป็นต้น

(Katz 1971 : 2 - 3)

ซึ่งการแบ่งนี้พิจารณาตามเนื้อหาสาระและรายได้ในการจัดทำนิตยสาร แต่นอกจากนี้ได้มีงานวิจัยของ ระวีวรรณ ประกอบผล ซึ่งแบ่งประเภทของนิตยสารออกตามผู้จัดทำ ดังนี้

1. นิตยสารที่มีลักษณะ เป็นนิตยสารที่ออกโดยเอกชนหรือบริษัทธุรกิจ
การพิมพ์ต่าง ๆ เป็นนิตยสารที่เรียกได้ว่าเป็นนิตยสารเพื่อผู้บริโภค นิตยสารประเภทนี้กล่าวได้ว่าเป็นนิตยสารที่ทำขึ้นจำหน่ายและครองความสำคัญในธุรกิจนิตยสารมากกว่าอีกประเภทหนึ่ง ลักษณะสำคัญก็คือ การทำเป็นธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไร จึงมีการลงโฆษณาแจ้งความต่าง ๆ เป็นการหารายได้และเป็นบริการอีกด้านหนึ่งของนิตยสาร นอกจากการทำหน้าที่อื่น ๆ ภายในกลุ่มนี้จะจัดแบ่งแยกหมวดหมู่ย่อยของนิตยสารลงอีกโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกลุ่มผู้อ่านนิตยสาร ทั้งนี้โดยอิงอาศัยเกณฑ์การแบ่งตามแนวทางที่นิยมกันในวงการนิตยสารในประเทศไทย

นิตยสารประเภทนี้อาจแบ่งหมวดหมู่ย่อยลงไปได้อีก ทั้งนี้โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกลุ่มผู้อ่านของนิตยสาร เท่าที่ได้ลองสำรวจคูณิตยสารในปัจจุบัน อาจจะแยกออกเป็น

- 1.1 นิตยสารผู้หญิง
- 1.2 นิตยสารผู้ชาย ซึ่งแบ่งได้เป็น
 - 1.2.1 นิตยสารรถ
 - 1.2.2 นิตยสารกีฬา
 - 1.2.3 นิตยสารเพศและกามารมณ์
 - 1.2.4 นิตยสารประเภทเครื่องเสียง วิกิไอเทปและคอมพิวเตอร์

- 1.3 นิตยสาร เด็ก
- 1.4 นิตยสารสำหรับครอบครัว ซึ่งแบ่งได้เป็น
 - 1.4.1 นิตยสารบ้านและนิตยสารตกแต่ง
 - 1.4.2 นิตยสารท่องเที่ยว
 - 1.4.3 นิตยสารสุขภาพ อนันย์
- 1.5 นิตยสารการเมือง
- 1.6 นิตยสาร เศรษฐกิจและธุรกิจ
- 1.7 นิตยสารศิลปะและวัฒนธรรม
- 1.8 นิตยสารบันเทิง

จากการแบ่งประเภทของนิตยสาร เพื่อดูบริบทออกเป็น 8 กลุ่มใหญ่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า 4 กลุ่มแรกเป็นการแบ่งโดยใช้กลุ่มผู้อ่านเป็นเกณฑ์ แต่ละประเภทจะจัดทำขึ้นเพื่อกลุ่มผู้อ่านหญิง ชาย เด็ก และทุกคนในครอบครัว ส่วน 4 กลุ่มหลังจะเป็นประเภทนิตยสารที่มุ่งให้สาระความรู้ในด้านต่าง ๆ คือ การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม

2. นิตยสาร (หรือตามความนิยม คือวารสาร) ที่ออกโดยหน่วยราชการ สมาคมวิชาชีพ หรือสถาบันต่าง ๆ ที่มีใ้กลุ่มผู้อ่านทั่วไป วิธีการเผยแพร่อาจจะใช้วิธีขายให้เปล่าหรือทั้งสองอย่าง

นิตยสารผู้หญิง (Woman Magazine) จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

นิตยสารผู้หญิง เป็นนิตยสารกลุ่มหนึ่งในประเภทนิตยสารทั่วไปหรือนิตยสาร เพื่อดูบริบทที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จำนวนหลายชื่อ มียอกจำหน่ายที่แพร่หลายและได้รับความสนใจจากผู้อ่านมาก นิตยสารผู้หญิงมีประวัติอันยาวนาน นิตยสารผู้หญิงฉบับแรกของไทยเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2449 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ชื่อว่า นิตยสาร "กุลสตรี" ออกเป็นรายเดือน ไม่ปรากฏชื่อจริงของเจ้าของและผู้จัดทำ เพราะทุกคนลงแค่ชื่อคน หรือไม่ก็ใช้นามแฝง ในฉบับแรกบรรณาธิการ คือ จันทราทิพย์ ขนาดของหนังสือเป็นขนาดเล็กประมาณหนังสือปกอ่อนปัจจุบัน ความหนาประมาณ 40-60 หน้า มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความรู้แก่ผู้หญิง และมุ่งที่

จะให้หนังสือสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสตรีทั้งหลายในขณะนั้นแสดงความคิดเห็น
กระตุ้นให้สตรีได้เห็นถึงความจำเป็นของการศึกษา นิตยสารฉบับนี้ออกได้เพียงปีเดียว
ก็เลิกไป

ในปี พ.ศ. 2449 ปีเดียวกันนี้เอง ท.ว.ส. วัฒนาโก หรือเทียนวรรณ
ได้ออกหนังสือชุก ชื่อ "บำรุงนารี" ออกครั้งแรกในวันที่ 1 เมษายน 2449 พิมพ์ถึง
1,000 ฉบับ เทียนวรรณจัดทำขึ้นเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของผู้หญิง ปรารถนาที่จะทำ
หนังสือให้ผู้หญิงอ่าน ซึ่งเป็นความคิดที่ทันสมัยมากในขณะนั้นจนอาจกล่าวได้ว่า บำรุงนารี
เป็นนิตยสารที่ผู้จัดทำมีความเข้าใจ และให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิสตรีเป็นอย่างมาก

นิตยสารผู้หญิงในสมัยต่อมา คือ นิตยสาร สตรีศัพท์ รายสัปดาห์ของ
น.ส. มะออบ พงษ์ศรีจันทร์ ซึ่งออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2465 และอยู่ได้ไม่ถึงปีก็เลิกกิจการ
ไป ฉบับนี้ก็เกิดขึ้นเพื่อเป็นการเสนอความรู้และสาระต่าง ๆ สำหรับผู้หญิง นิตยสารผู้หญิง
ที่สำคัญในช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ก็คือ นิตยสาร สตรีไทย รายสัปดาห์
นารีเชชม รายทศ และ นารีนิเทศ รายปักษ์ทั้งสามฉบับนี้ออกจำหน่ายในปี พ.ศ. 2469
นอกจากนั้นก็มีนิตยสาร สุภาพนารี รายสัปดาห์ และ นารีนาถ รายสัปดาห์ ออกจำหน่าย
ในปี พ.ศ. 2473 นิตยสารผู้หญิงในสมัยนี้กล่าวได้ว่าได้พัฒนามาเป็นนิตยสารที่แท้จริง โดย
เฉพาะในแง่ของการจัดรูปเล่ม ภาพประกอบ การเสนอเนื้อหาซึ่งมีทั้งเรื่องอ่านเล่น
คอลัมน์ และบทความต่าง ๆ นิตยสาร สตรีไทย นับว่าเป็นนิตยสารที่เด่นและมีความสำคัญ
มาก ในแง่ที่เป็นต้นแบบของการกำหนดเนื้อหาในนิตยสารผู้หญิง คอลัมน์ใน สตรีไทย
คอลัมน์หนึ่งก็คือ คอลัมน์ที่มีชื่อว่า ชตาของหลอน เป็นคอลัมน์พยากรณ์ชีวิต ซึ่งเกิดขึ้น
ครั้งแรกในนิตยสารผู้หญิงของไทย ผู้ทำนายใช้ชื่อว่า นางสาว จิระพันธ์ ซึ่งต่อมา
หลังจากมีความขัดแย้งกันภายในได้ย้ายคอลัมน์ไปตั้งคอลัมน์ โดยไปเขียนในนิตยสาร
ภาพโพแทกซ์ แทน ส่วน สตรีไทย นั้นก็ใช้ผู้ทำนายคนใหม่ชื่อ น.ส. ราวัง สักยารักษ์
คอลัมน์ที่น่าสนใจอีกคอลัมน์หนึ่งใน สตรีไทย ก็คือ คอลัมน์ "ทั้งหยกทั้งขวน" มีลักษณะเป็น
คอลัมน์ที่ลงเรื่องราว เบ็ดเตล็ด สัพเพเหระ วิจารณ์และเสียดสีสังคม ซึ่งน่าจะเป็นต้น
เค้าของคอลัมน์ข่าวสังคมในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ในสมัยต่อมา

นิยายสารผู้หญิงในสมัยนั้นมีการ ลงพิมพ์ภาพของสตรีชั้นนำในสังคมไทยแล้วอย่างเช่น นิยายสาร สุภาพนารี มีการลงภาพและสัมภาษณ์ มจ.หญิง พุทธิศมัย กิศกุล เนื้อหาของ นิยายสารผู้หญิงสมัยนั้นประกอบด้วยเรื่องอ่านเล่น เรื่องแปล ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก คำ- ประพันธ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นก็ยังมีคอลัมน์วิจารณ์และข่าวสังคมเกี่ยวกับผู้หญิงและหน้าบรรณาธิการ

นิยายสารผู้หญิงในช่วงต่อมาคือ ช่วงหลัง เปลี่ยนแปลงการปกครองมีลักษณะของ นิยายสารผู้หญิงก็คือ การ เน้นเรื่องการลงนวนิยายเสียเป็นส่วนใหญ่ ขนาดของนิยายสารก็มัก จะเป็นขนาดแทบลอยด์ ไซ้ภาพปกเป็นภาพของผู้หญิง และมักจะจัดทำเป็นรายสัปดาห์ (เช่น เริงรมย์ เพลินจิตต์วันอาทิตย์ ฉุยฉาย เคลิเมล์วันจันทร์ ดวงศิลป์ ฯลฯ) ทั้งนี้เพื่อที่ผู้อ่านจะได้ติดตามนวนิยายฉบับละประมาณ 8 - 12 เรื่อง ใ้ได้อย่างรวดเร็วทันใจ นิยายสารผู้หญิงที่สำคัญที่สุดในช่วงนั้นและยังคงดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน คือ สตรีสาร ราย- สัปดาห์ ซึ่งเริ่มออกจำหน่ายในเดือนเมษายน พ.ศ.2490 ต่อมาก็คือ สกุลไทย ราย- สัปดาห์ ออกจำหน่ายในปี พ.ศ.2497 ต่อมาก็มาถึงสมัยที่นิยายสารผู้หญิงนิยมออกเป็น รายปักษ์ เริ่มที่ ลลนา ออกจำหน่าย ในปี พ.ศ.2516 และช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 อันเป็นช่วงที่นิยายสารและหนังสือพิมพ์มีเสรีภาพมากที่สุดนั้น นิยายสารผู้หญิงหลายฉบับ ที่เน้นการลง เรื่องเพศและกามารมณ์ได้เกิดขึ้น และเป็นนิยายสารที่แพร่หลายในหมู่แม่บ้านและ ผู้หญิงทั่ว ๆ ไป (ทั้งนี้โดยสัง เกตจากร้านทำนมผู้หญิงต่าง ๆ) จนมาถึงนิยายสารผู้หญิงใน สมัยปัจจุบันที่เพิ่งออกจำหน่ายก็มีอยู่ด้วยกันหลายฉบับ

จากการสำรวจนิยายสารผู้หญิงทั้งหมดตั้งแต่ พ.ศ.2449 จนถึงปัจจุบันพบว่า มีทั้งหมด ประมาณ 115 ฉบับ ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่สูงมาก ทั้งนี้ไม่ไ้รวมนิยายสาร บางฉบับที่มุ่งผู้อ่านทั้งชายและหญิงอย่าง สุภาพบุรุษ, บางกอก เป็นต้น แต่ในบรรดา นิยายสารผู้หญิงทั้งหมดนี้มิได้มีทุกฉบับที่ประสบความสำเร็จ นิยายสารผู้หญิงในระยะแรกนั้น มีสู่จะประสบความสำเร็จเท่าใดนัก การดำเนินกิจการจึงมีเพียงช่วงสั้น ๆ นิยายสาร ผู้หญิงที่เน้นนวนิยายในช่วงก่อนและหลัง พ.ศ.2500 นั้น ปัจจุบันเสื่อมความนิยมลงไป เป็นอันมาก ยังคงเหลืออยู่เพียงไม่กี่ฉบับ ได้แก่ สกุลไทย และ เคลิเมล์ ซึ่งฉบับ หลังนี้ไ้เริ่มกิจการใหม่ หลังจากหยุดกิจการไปหลายปี

ในบรรดานิยายสารผู้หญิงที่เริ่มในช่วงหลัง พ.ศ.2520 เป็นต้นมานั้นจะมีลักษณะ ร่วมกันในด้านกำหนดการออก และขนาดรูปเล่ม กล่าวคือ ทั้งหมดจะออกเป็นรายปักษ์

และรายเดือนเท่านั้น ไม่มีการออกเป็นรายสัปดาห์เลย ยกเว้นนิตยสารแพชั่น ซึ่งมักจะออกเป็นรายสองเดือน ส่วนขนาดนั้นก็จะมีขนาดเกือบเท่ากันหมด คือ ขนาด 21 + 28 ตารางเซนติเมตร และแม่จะอยู่ในกลุ่มนิตยสารผู้หญิงด้วยกัน นิตยสารแต่ละฉบับก็มีกลุ่มผู้อ่านต่างกัน นิตยสารบางฉบับอาจจะมีการจำหน่ายระดับสูง แต่กลุ่มผู้อ่านเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาไม่สูงนัก นิตยสารบางฉบับมีจำนวนจำหน่ายระดับกลาง แต่กลุ่มผู้อ่านมีการศึกษาสูงระดับปริญญาตรีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ และเป็นผู้ประกอบอาชีพ มีได้เป็นแม่บ้านอย่างเดี่ยว อาทิ สตรีสาร ลลนา किन นิตยสารบางฉบับเป็นนิตยสารสำหรับผู้หญิงวัยรุ่น และแพร่หลายมาก อาทิ แพรว

เนื้อหาส่วนใหญ่ของนิตยสารผู้หญิงจะประกอบไปด้วย นวนิยาย ประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด นอกนั้นก็จะมีเรื่องสั้น สารคดี บทความประเภทอ่านเล่นแถมมีสาระ และแทบทุกฉบับจะต้องมีคอลัมน์พยากรณ์โชคชะตา และตอบปัญหาชีวิต สิ่งที่ขาดไม่ได้ในนิตยสารผู้หญิงก็คือแฟชั่น ซึ่งแต่เดิมมาเป็นการคัดภาพจากหนังสือแฟชั่นต่างประเทศมาลง แต่ในปัจจุบันนิตยสารผู้หญิงสมัยใหม่ใช้วิธีการถ่ายแฟชั่นโดยนักออกแบบไทยเสียเป็นส่วนใหญ่

ปัจจุบันหนังสือผู้หญิงที่จะดำเนินกิจการไปได้โดยประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ทั้งนี้เพราะตลาดนิตยสารผู้หญิงนั้นค่อนข้างจะ "อึดถึก" ด้วยมีจำนวนนิตยสารผู้หญิงเป็นจำนวนมาก (ระวีวรรณ ประกอบผล 2527 : 125)

จากการที่ไถ่กล่าวถึงความเป็มาของนิตยสารผู้หญิงของไทยจากอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันแล้วก็ใคร่จะกล่าวถึงคำจำกัดความของนิตยสารผู้หญิง ดังนี้

นิตยสารผู้หญิงในความหมายกว้าง ๆ คือ นิตยสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงทุกรูปแบบ มีลักษณะที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิง ประกอบด้วยเนื้อหาที่ค่อนข้างเบา เรื่องราวที่คาดว่าผู้หญิงโดยทั่วไปมักจะชอบอ่าน ซึ่งอาจแบ่งประเภทได้ ดังนี้

1. ประเภทแม่บ้านการเรือน นอกจากนวนิยายที่ให้ความบันเทิงเป็นหลักแล้ว จะเสนอเนื้อหาเป็นเรื่องราวการทำอาหาร เย็บปักถักร้อย การจัดบ้าน และอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้หญิง ได้แก่ แม่บ้าน เย็บปักถักร้อย แม่บ้านทันสมัย เบญจกัลยาณี ฯลฯ

2. ประเภทสาวสมัยใหม่ที่มีการศึกษา นอกจากนวนิยาย จะเสนอ บทความ สารคดี หรือบทสัมภาษณ์ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ความคิดที่ทันสมัยในแง่ของสตรี ไค้แก่ คิฉิน ลลนา ผู้หญิง 24 นรี มิสส์ นะคะ ลุคส์ ฯลฯ
3. ประเภทสาวใหญ่และกึ่งแม่บ้าน คือ เสนอทั้งความรู้ บทความเกี่ยวกับสตรีและความรู้ของแม่บ้านการเรือนควย ไค้แก่ สตรีสาร ชวัญเรือน หญิงไทย กุลสตรี กำนัด กานคา สตรีสยาม กระวีฯ ฯลฯ
4. ประเภทแม่และเด็ก เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและเรื่องของสตรีในแง่ต่าง ๆ ไค้แก่ แม่และเด็ก รักลูก ภรรยา ฯลฯ
5. ประเภทแฟชั่นและศิลปการแต่งกาย จะเน้นเนื้อหาค่านแฟชั่น การออกแบบเส้น แบบผม การแต่งตัว รวมทั้งบทความและความคิดเห็นที่ทันสมัยในค่านนี้ไค้แก่ สาวสมัย เสริมสวย ไค้ค แฟชั่นรีวิว แฟชั่นเช็ทซ์ ไทยแฟชั่น ฯลฯ
6. ประเภทสาววัยรุ่น จะเน้นเฉพาะเรื่องที่วัยรุ่นสนใจ เช่น การคบเพื่อน การแต่งกาย บทความและอื่น ๆ ไค้แก่ เปรี๊ยว วัยรุ่น แพรว เรว นัคพบ ฯลฯ
7. ประเภทวิชาการของสตรี เนื้อหาจะเป็นวิชาการโดยเฉพาะ ไม่นวนิยายหรือบันเทิงอื่น ๆ หากมีบ้างก็เป็นสารคดีที่ให้ความรู้ มีเรื่องราวเกี่ยวกับปัจจุบันของสตรีในค่านต่าง ๆ มักออกโดยสมาคมหรือองค์การเกี่ยวกับสตรี เช่น ผู้หญิงเก่ง สตรีทัศน์ ชาวเพื่อนหญิง ฯลฯ
8. ประเภทผู้หญิงทั่ว ๆ ไป เสนอแต่ความบันเทิง มีนวนิยายเกือบทั้งเล่ม มีบทความและสารคดีน้อยมาก เช่น สกุลไทย เติลเมล์ และสายทิพย์ ฯลฯ

นิตยสารผู้หญิงทั้ง 6 ฉบับ ที่นำมาศึกษา มีรายละเอียดและความเป็นมา ดังนี้

1. กุลสตรี เป็นนิตยสารรายปักษ์ ขนาด 2 หน้ายก ออกจำหน่ายทุกวันที่ 7 และ 22 ของเดือน ขนาด 6.5 + 9.5 นิ้ว จำนวนหน้าเฉลี่ยประมาณ 190 หน้า เริ่มออกวางจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จึงมีอายุถึง 17 ปีแล้ว ความมุ่งหมายของการพิมพ์นิตยสารเล่มนี้ เพื่อประโยชน์ต่อสตรีทั่ว ๆ ไป มีสาระและความรอบรู้สำหรับทุกคนวัยเรือน มีจำนวนจำหน่ายสูงและแพร่หลายมาก เนื้อหาประกอบด้วย นวนิยาย

คอลัมน์คหกรรม คอลัมน์พิเศษ สัมภาษณ์บุคคลและบทความต่าง ๆ เรื่องแปล สารคดี คอลัมน์เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น คอลัมน์เด็ก เพศศึกษา หอกฎหมาย คอบัญชีทาง- แพทย์ กลุ่มผู้อ่านของนิตยสารฉบับนี้ เป็นผู้หญิงเกือบทั้งหมด เพราะเนื้อหาจะเป็นเรื่องที่ ให้ความรู้กับสตรี เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคำแนะนำการบ้านการ เรือน

2. ขวัญเรือน เป็นนิตยสารรายปักษ์ ออกจำหน่ายทุกวันที่ 10 และ 25 ของเดือน ขนาด 6.5 x 9.5 นิ้ว จำนวนหน้าเฉลี่ยประมาณ 210 หน้า เริ่มออกวาง จำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 จึงมีอายุถึง 18 ปีแล้ว วัตถุประสงค์เพื่อเป็นนิตยสาร สำหรับครอบครัวให้ความรู้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านทุกเพศทุกวัย เป็นนิตยสารสตรีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด มีจำนวนจำหน่ายสูงมาเป็นอันดับแรกของนิตยสารกลุ่มนี้ เนื้อหา ประกอบด้วยนวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล บทความ สารคดี เช่น ผู้หญิงกับสังคม คู่กับจิตแพทย์ บ้านของเรา สารความรู้เบ็ดเตล็ด คอลัมน์ต่าง ๆ มากมายรวมทั้ง คอลัมน์นิทานเด็ก สอนเด็ก ท่องเที่ยว งานฝีมือต่าง ๆ แพทย์เห็นสำเร็จรูป ห้องอาหาร ซึ่งกลุ่มผู้อ่าน เป็นผู้หญิงส่วนใหญ่

3. กิณัน เป็นนิตยสารรายปักษ์ ออกจำหน่ายทุกวันที่ 15 และ 30 ของ เดือน ขนาด 8.5 x 11.5 นิ้ว จำนวนหน้าเฉลี่ยประมาณ 210 หน้า เริ่มออกวาง จำหน่ายตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2520 จึงมีอายุ 9 ปี เป็นนิตยสารสำหรับผู้หญิงใน วิทยาลัยที่ให้ความรู้ความรู้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งความเคลื่อนไหวในสังคมสตรี เป็นนิตยสาร ที่ได้รับความนิยมและแพร่หลายมากฉบับหนึ่งในกลุ่มผู้อ่านที่มีรายได้ค่อนข้างสูง เนื่องจาก มีราคาสูงกว่าฉบับอื่น ๆ เนื้อหาสาระประกอบด้วย คอลัมน์สั้น ๆ ที่ให้ความรู้และประสพ การณ์ต่าง ๆ เช่น คนรักบ้าน กรูภาพ เขาพูดเธอพูด กินแบบกิณัน สัมภาษณ์บุคคล ชั้นสูงในอาชีพต่าง ๆ ชีวิตในอดีต แม่และเด็ก บทกวี พร้อมทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล กลุ่มผู้อ่านนั้น เป็นผู้หญิง เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีผู้ชายอ่านอยู่บ้าง เพราะประกอบด้วย คอลัมน์สั้น ๆ ที่ให้ความรู้ทั่วไป มากตามคำโฆษณาของ "กิณัน" ว่า

ถ้าคุณเป็นผู้หญิง คุณต้องอ่านกิณัน
ถ้าคุณเป็นผู้ชาย คุณไม่อยากจะรู้จักผู้หญิงบ้างหรือ

4. ลลนา เป็นนิตยสารรายปักษ์ ขนาด 8.5 x 11.5 นิ้ว จำนวนหน้าเฉลี่ยประมาณ 150 หน้า ออกจำหน่ายทุกวันที่ 10 และ 25 ของเดือน เริ่มออกวางจำหน่ายตั้งแต่ 10 มกราคม 2516 จึงมีอายุถึง 13 ปี ความมุ่งหมายของการจัดทำนิตยสารฉบับนี้เพื่อต้องการยกระดับมาตรฐานของผู้อ่านให้สูงขึ้น เป็นนิตยสารสำหรับผู้หญิงทั่ว ๆ ไป ที่ค่อนข้างมีการศึกษา เนื้อหาสาระที่เด่น ๆ ได้แก่ คอลัมน์ต่าง ๆ เช่น ริมสวน วาอารมย์ ฝรั่งช่างนินทา ท่อไอเสีย ลลนาคัพ ซึ่ง เป็นคอลัมน์สัมพันธ์สิ่งที่แม่บ้านควรทราบ ข่าวความงามข้ามทวีป หลังจอบ สารพัดผี บ้านเกิดและเพื่อนเก่า หน้าค่างกรุงเทพ เรื่องสั้น และนวนิยายประจำฉบับ ลลนาเป็นนิตยสารที่มุ่งให้เนื้อหาที่เป็นสาระมากกว่าคำอื่น ๆ และโดยเฉพาะเน้นในด้านความงามของภาษา ภาพและรูปแบบ

5. แพรว เป็นนิตยสารรายปักษ์ ออกจำหน่ายทุกวันที่ 10 และ 25 ของเดือน ขนาด 8.5 x 11 นิ้ว จำนวนหน้าเฉลี่ยประมาณ 200 หน้า เริ่มออกวางจำหน่ายตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2521 จึงมีอายุได้ 8 ปี ในช่วงแรกจะพยายามเน้นกลุ่มผู้อ่านเป็นผู้หญิงในวัยทำงาน แต่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นให้ความสนใจกับผู้อ่านที่อยู่ในวัยรุ่นมากขึ้น เพราะมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้อ่านได้เสริมความรู้และมีทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิตจึง เป็นนิตยสารที่แพร่หลายและได้รับความนิยมจากผู้อ่านตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยทำงานมากฉบับหนึ่ง เนื้อหาสาระนั้นประกอบด้วย คอลัมน์สั้นประจำมากมาย เช่น แพรวพิลาส เบื้องหลังช่างภาพ ส่องกระจกข้ามโลก ระหว่างปักษ์ แพรวพิเนต บันทึกคนคัง คู่กับจิตแพทย์ ถนนแพชั่น สัมภาษณ์ เปิดกระเป๋าและเปิดท้ายรถ สารคดีต่าง ๆ เช่น กลิ่นสีและกาวแห้ง บินไปกับพญาครุฑ เรื่องสั้น นวนิยายและเรื่องแปล แพรวพยากรณ์ ประสพการณ์อย่างนี้ ฯลฯ นิตยสารแพรวเน้นที่ด้านความสวยงาม รูปแบบ ภาพประกอบ แพชั่น สาระความรู้ที่ให้ และแทรกบทกวี บทกลอนสั้น ๆ อยู่ หลาย ๆ แห่ง ผู้อ่านนอกจากกลุ่มผู้หญิงแล้ว จะมีผู้ชายในวัยที่กำลังศึกษาอ่านอยู่ด้วยจำนวนหนึ่ง

6. เปรี้ยว เป็นนิตยสารรายปักษ์ ขนาด 8.5 x 11.5 นิ้ว เริ่มออกวางจำหน่ายตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 จึงมีอายุประมาณ 4 ปี เป็นนิตยสารผู้หญิงที่มีวัตถุประสงค์เน้นที่กลุ่มผู้อ่านในวัยรุ่นทั้งหญิงและชาย แต่ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง รูปแบบและการเสนอเนื้อหาที่จัดอยู่ในลักษณะของนิตยสารผู้หญิง จึง เป็นนิตยสารที่แพร่หลายและได้รับความนิยม

จากผู้อ่านกลุ่มวัยรุ่นมากเล่มหนึ่ง เนื้อหาสาระประกอบด้วย คอลัมน์มากมาย เช่น
 เกร็ดกระຈิบกระຈอย สะกุก่องเสียง ทกร่องฟิล์ม ซึ่งเป็นคอลัมน์เกี่ยวกับเพลงและ
 ภาพยนตร์ ส่องโลก อะไรก็ได้ตามใจคุณ เป็นคอลัมน์ที่เสนอบทกวีสั้น ๆ มักซีโรยหน้า
 ติไซน์..ติไซน์ คือความเคลื่อนไหว ถกสำนวนไทย ผ่านทางนี้...หยุดสักนิก บันทึกล้าน ๆ
 งานยามว่าง เกสรภาษา ทุเพลงเปรี้ยว ระเบียบคน 1 ถ้วยกาแฟ ท่องเที่ยว
 ที่คั่นหนังสือ รอบนอก แวดวงสังคมเมืองกรุง ชะทาราตี มุมตกแต่งห้อง ชิมलग ช่างชิม
 นอกจากนั้นเป็นเรื่องสั้น เรื่องแปลค่อนข้างสั้น 2 - 3 ตอนจบ นิตยสารเปรี้ยวไม่เน้น
 นวนิยายเรื่องยาว มีแต่เรื่องสั้น ๆ และความรู้ที่จะให้ประโยชน์แก่คนในวัยรุ่น เช่น
 การปรับตัวในสังคมใหม่ ภาพและแฟชั่นต่าง ๆ เป็นต้น ผู้อ่านจึงมีทั้งหญิงและชายส่วนใหญ่
 เป็นวัยรุ่นระดับมัธยมจนถึงอุดมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมและผลงานวิจัยต่าง ๆ ในคานาสื่อมวลชนกับการพัฒนา
 สตรี และการวิเคราะห์เนื้อหา นิตยสารที่ทำงานในอีกทศจนถึงปัจจุบัน พบว่ามีงานวิจัยคาน
 สื่อมวลชนกับการพัฒนาสตรี 1 เรื่อง และงานวิจัยคานวิเคราะห์เนื้อหา นิตยสารของ
 ประเทศไทย 3 เรื่อง และในต่างประเทศอีก 2 เรื่อง ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดของ
 งานวิจัย ดังนี้

ในคานาสื่อมวลชนกับการพัฒนาสตรี ในปี พ.ศ.2528 พนิต กุลศิริ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษามหาชนของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการพัฒนาสตรี" โดยได้ศึกษาการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ คือ มติชน สยามรัฐ มาคมภูมิ ไทยรัฐ ทิวสยาม เกลินิวส์ บ้านเมือง และแนวหน้า ที่พิมพ์จำหน่ายในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม 2526 ถึงเดือนกันยายน 2527 การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในกลุ่มตัวอย่าง 8 ชื่อฉบับ จำนวน 205 ฉบับ ศึกษาจากปริมาณการเสนอเนื้อหา ประเภทเนื้อหา ตำแหน่งหน้าที่เสนอเนื้อหา แหล่งข้อมูล วิธีการเสนอเนื้อหาในบทบาทต่าง ๆ และทิศทางในการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี โดยแบ่งประเภทของเนื้อหาเพื่อการพัฒนาสตรีเป็นคานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525 - 2529 และแผนพัฒนาสตรีระยะยาว

(2525 - 2544) ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับนี้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เป็นปริมาณเนื้อที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การเสนอเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ แต่ได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีตามที่กล่าวถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 และแผนพัฒนาสตรีระยะยาว ครอบคลุมทุกด้าน เนื้อหาที่เสนอมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและบทบาทเกี่ยวกับสตรี การมีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรมและศาสนา รองลงมาได้แก่ เนื้อหาที่เน้นคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี เช่น การดำเนินชีวิต การดูแลร่างกายและจิตใจ เป็นต้น เนื้อหาที่เสนอน้อยที่สุด คือ ค่านิยมและครอบครัว โดยมักเสนอเนื้อหาไว้ใน "หน้าสตรี" ของแต่ละฉบับ เสนอเนื้อหาในลักษณะที่เป็นกลางมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมและค่านิยม

จะเห็นได้ว่างานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะหนังสือพิมพ์ในด้านการพัฒนาสตรี ส่วนค่านิยมที่ยังมิได้มีการวิเคราะห์

ส่วนในด้านการวิเคราะห์เนื้อหาในค่านิยม ยังมีผู้ทำการศึกษาค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ที่ทำการวิเคราะห์เนื้อหาสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ จากการสำรวจพบว่า การวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารในค่านิยมสื่อมวลชนมีดังนี้ ใน พ.ศ. 2520 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของสื่อมวลชนต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษา" ซึ่งได้ทำการศึกษาศาสนาของสื่อมวลชน 5 ประเภท คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ได้ศึกษาเนื้อหา พฤติกรรมในการรับของผู้รับสาร ค่าความสำคัญของสื่อมวลชนแต่ละประเภท แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่ศึกษาสื่อมวลชนประเภทนิตยสารซึ่งได้ทำการศึกษานิตยสาร 3 ประเภท คือ นิตยสารรายเดือน รายปักษ์ และรายสัปดาห์ ที่มีจำนวนจำหน่ายสูงสุด ได้แก่ พัชราภรณ์ สตรีสาร ชวีญเรือน กุศลสตรี โลกคารา ลลนา และประชาชาติ โดยรวบรวมนิตยสารตั้งแต่เดือน เมษายน ถึง กันยายน 2519 สุ่มตัวอย่างจากนิตยสารเหล่านี้จำนวน 66 ฉบับ ใช้วิธีวิเคราะห์โดยเกณฑ์การแบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้โดยตรงและความรู้ประยุกต์ ในการวัดเนื้อหาใช้หน่วยที่วัดเป็นจำนวนหน้า แล้วนำมาคิดค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ ผลปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วนิตยสารทุกประเภทมีเนื้อที่สำหรับเนื้อหาประเภทบันเทิง $\frac{1}{3}$ ของเนื้อที่ทั้งหมด ชาวสาระทั่วไป และความรู้ การศึกษาวัฒนธรรมมีประมาณ $\frac{1}{4}$ ของเนื้อที่ทั้งหมด ความรู้โดยตรงและความรู้ประยุกต์มีปริมาณใกล้เคียงกัน เป็นความรู้ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่

ใน พ.ศ.2522 พรทิพย์ วินิจสร ได้ทำวิทยานิพนธ์ศึกษารูปแบบและวิเคราะห์เนื้อหาวารสารภาษาไทยสำหรับเด็ก โดยศึกษาเนื้อหาวารสารสำหรับเด็ก 8 ชื่อ ได้แก่ คาวรุ่ง พุทธิรักษา เพื่อนเด็ก สตรีสารภาคพิเศษฉบับเยาว์ ชัยพฤกษ์ ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์เด็ก และสวิตา ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2521 - มิถุนายน พ.ศ.2522 รวมทั้งสิ้น 119 ฉบับ และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นต่อรูปแบบของวารสารภาษาไทยสำหรับเด็กที่พิมพ์จำหน่ายในปัจจุบัน ผลจากการวิจัยพบว่า วารสารที่มีรูปแบบที่ดีที่สุด ได้แก่ เพื่อนเด็กและเด็ก ในด้านเนื้อหาพบว่าวารสารที่มุ่งเสนอความรู้มากกว่าความบันเทิง ได้แก่ ชัยพฤกษ์ ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์ และสวิตา โดยชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์มุ่งเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์เกือบทั้งสิ้น วารสารที่ให้ความบันเทิงมากกว่าความรู้ ได้แก่ คาวรุ่ง เด็ก พุทธิรักษา เพื่อนเด็ก และสตรีสารภาคพิเศษฉบับเยาว์ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาในแง่ของบรรณารักษศาสตร์ เพื่อจะได้นำมาถึงความคิดเห็นและเนื้อหาของวารสารโดยทั่ว ๆ ไป

ต่อมาในปี พ.ศ.2528 พินิจ ศุภมัสคองกูร ได้ทำวิทยานิพนธ์ศึกษาเรื่อง "เพศศึกษา : การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินค่านิตยสารและหนังสือพิมพ์" โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารและหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม พ.ศ.2527 เป็นหนังสือพิมพ์ทั้งหมด 18 ชื่อ นิตยสาร 315 ชื่อ และสอบถามความคิดเห็นของเยาวชนในและนอกระบบโรงเรียน จำนวน 40 คน โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาทั่ว ๆ ไปของสิ่งพิมพ์ เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาเพศศึกษา เกณฑ์การประเมินค่าเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะการเสนอเนื้อหาเพศศึกษา และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ 18 ชื่อ เสนอเนื้อหาประเภทข่าวและสาระทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือ โฆษณาและความรู้ การศึกษาและวัฒนธรรม ในด้านเพศศึกษาเสนอความรู้ในลักษณะการตอบปัญหาทางแพทย์และปัญหาชีวิตโดยเฉพาะวิธีปฏิบัติทางเพศมากที่สุด ส่วนนิตยสารทั้ง 315 ชื่อ เสนอข่าวและสาระทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้ การศึกษา วัฒนธรรม และบันเทิง ในด้านความรู้เพศศึกษาเสนอในรูปแบบนิยายมากที่สุด รองลงมาคือ การตอบปัญหา โดยเฉพาะเรื่องวิธีปฏิบัติทางเพศ

นอกจากนี้ ระวีวรรณ ประกอบผล ในปี พ.ศ.2527 ได้ทำการวิจัยเรื่อง "นิตยสารไทย" ซึ่งเป็นการศึกษาประวัติและวิวัฒนาการของนิตยสารตั้งแต่ยุคเริ่มแรก

(รัชกาลที่ 3) จนถึงมิถุนายน พ.ศ.2527 จากการศึกษาทำให้ทราบถึงจำนวนของ นิตยสารไทยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในสมัยต่าง ๆ ประเภท รูปแบบ เนื้อหา จำนวนการผลิต การโฆษณา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของนิตยสารไทย

สำหรับในต่างประเทศได้มีการศึกษาเนื้อหาของนิตยสารอยู่บ้าง ดังเช่น ในปี ค.ศ.1977 Sweeny, S.J. Joseph Francis (Dissertation Abstracts International 1974 : p.130-A) ได้ทำการศึกษา เรื่อง A Convergence of Values in four Educational Periodicals from 1970 to 1973 : a Content Analysis เป็นการศึกษาถึงเนื้อหาเรื่องค่านิยมที่ปรากฏในนิตยสาร 4 ฉบับ ที่แพร่หลาย ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ นิตยสาร Change, Educational Record, the Journal of Higher Education and Liberal Education ในช่วงปี ค.ศ.1970 - 1973 โดยใช้เกณฑ์กลุ่มต่าง ๆ ของค่านิยมตามแบบ Lasswell's Scheme of Eightkey Values โดยการทดลองและปรับปรุงอีกหลายประการ ผลจากการศึกษาพบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ เป็นค่านิยม ความรู้สึกอ่อนไหวต่อค่านิยมต่าง ๆ ในชุมชนที่มีการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น หน่วยงานต่าง ๆ เมื่อมีการวางแผนจุดมุ่งหมายควรคำนึงถึงค่านิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระบบการศึกษา การใช้ระบบอย่างกว้าง ๆ ในการตรวจสอบค่านิยมทำให้เข้าใจดีกว่าจากระบบการศึกษา และความจำเป็นที่จะต้องใช้การผสมผสานของปรัชญา การทดสอบค่านิยมเสนอแนะโดย Mc.Merris ถูกต้องแน่นอนมากกว่า

ต่อมาในปี ค.ศ.1984 Loetterle, Bridget Catherine (Dissertation Abstracts International 1985 : p.2220-A) ได้ทำการศึกษา เรื่อง Ageless prose : a study of the media projected images of aging as reflected in content analysis of magazine for older person เป็นการศึกษาเรื่องบทบาททางสังคมและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุที่มองเห็นจากสื่อมวลชน โดยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของวารสารที่มีชื่อเสียงและแพร่หลายมาก 2 ชื่อ คือ Modern Maturity และ 50 Plus โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์เป็น 12 หัวข้อ ผลปรากฏว่าวารสารทั้ง 2 ชื่อนี้ แสดงให้เห็นว่ามีบทบาทในการส่งเสริมและให้กำลังใจผู้สูงอายุให้มีชีวิตอยู่อย่างผู้ที่ชราและมีคุณค่าในสังคมต่อไปได้ ซึ่งเป็นทิศทางที่สำคัญในการจัดทำวารสารสำหรับผู้สูงอายุต่อไปด้วย